

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An obiectum scientiæ habitualis esse debeat necessarium,
æternumque?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

prout talis scientiæ de cursu non magis subiicitur, quam prædicatur, v.g. in Metaphysica ens, in Physica corpus vt sic, in Mathematica quantitas, &c. perperam ergo, & incoëquenter à subiecto scientiæ partialis, ad subiectum scientiæ totalis arguitur. Præterea: subiectum scientiæ partialis est duntaxat naturale: quid mirum ergo, si sit id quod in ea suapte natura subiicitur: at superius probatum est, subiectum scientiæ totalis non esse naturale, sed arbitrium: male ergo dicitur esse, quod in ea natura sua subiicitur. Rursus tertio: subiectum scientiæ totalis, vt superius vidimus, debet esse vnum, & distinctum à subiecto cuiusvis alterius scientiæ: collectio autem omnium obiectorum partialium nequit esse quoddam subiectum distinctum omnino à subiecto totali cuiusvis alterius scientiæ, vt nuper ostensum manet. Nec etiā potest esse subiectum vnum, cum potius sit multitudo quadam, & cumulus per accidens. Quod autem ab omnibus subiectis in particulari abstrahatur vna quadam ratio communis, nihil refert: tum quia talis ratio, prout talis, non magis subiicitur, quam prædicatur de cursu totius scientiæ, vt videre est in corpore mobili, v.g. ad Physicam spectante: eius ergo rationis abstractæ vnitas subiectum scientiæ totalis vnum non constituit: tum etiam quia plerique negant, ab omnibus subiectis inadæquatis cuiusvis scientiæ vnam quandam rationem communem abhi posse: namque ens reale, & ens rationis, siue fictitium, sunt subiecta plurium cōclusionum methaphysicæ, cum tamen ab eis iuxta plerique, vt dixi, nulla possit abstrahi ratio communis: quin etiam à Deo, & Angelis, aliisque creaturis, de quibus agit methaphysica, vnam quandam rationem communē etiam entis abstrahi posse inficiantur. Hæc autem ratio non militat in scientiæ partialis subiecto, quod est per se vnum. Ad 4. Dicendum est, plures quidem scientias partiales, siue cōclusiones scientificas cōstituere, & integrare vnam quādam scientiam totalem: Hinc autem illud tantum fieri, omnia subiecta partialia constituere vnum subiectū totale prædicationis quidem, non tamen attributionis, quo de loquimur: qui autem vtrumque subiectum totale iuxta æstimant, rem adstruunt sponte sua inuersissimam, & prorsusque authoribus, ne dicam omnibus, contrarium, vt superius vidimus.

Nona & postrema neothericorum aliquorum sententia est, relationem attributorum ad subiectum tam in scientiis practicis, quam in speculatiuis solum extrinsecam, & arbitrariam esse contendit. Hæc tamen sententia quoad priorem eius partem omnino est falsa, & quoad posteriorem aliquatenus vera; vt ex huius tractatus initio constat.

TRACTATUS VI.

Quas alias conditiones Habere debeant obiecta habituum intellectuum siue scientiarum habitualium.

CAPVT I.

An obiectum scientiæ habitualis esse debeat necessarium, æternumque.

OBIECTVM scientiæ, siue quod perinde habitus, actusque certi, & euidentis debere esse

se necessarium, nec posse esse contingens, aut corruptibile tuentur Arist. lib. 1. Post. c. 7. & 5. Ethic. c. 3. atque cum eo antiqui, & nuper eius allecla. Item Academici Pirthonij in eadem fuisse sententia, cum ob id potissime scientias rerum omnium de medio sustulerint, quod cunctas fluere putarint, ac nullius esse stabilitatis. Heraclitus, & Cratylus rerum saltem sensibilem, & sublunarem eadem de causa scientiam negarunt. quamobrem necesse est, vt obiectum scientiæ necessarium esse supposuerint.

Probatur autem hæc sententia. Obiectum scientiæ cuiusvis est connexio prædicatorum essentialium, vt cum dicitur hominem esse animal rationale, equum esse animal hinnibile, triangulum habere tres angulos æquales duobus rectis, Deum esse ens à se Angelum esse substantiam spirituales completam, &c. aut existentialium, & accidentariorum, vt cum dicitur in hyeme esse pluias, in æstate calores, aquam esse frigidam per se, & seorsim ab incurfu, ac violentia agentis contrarij; ignem è diuerso esse similiter calidum, &c. At huiusmodi connexiones, sunt necessariae, vt est luce clarius, ergo & necessaria sunt obiecta scientiarum.

Probatur secundo: Si obiectum actus certi, & euidentis esset contingens, posset ita non esse: ergo posset actui eum representanti subesse falsum: proinde non esset scientia, non certitudo, & euidentia, virtusue vlla intellectualis, sed potius opinio, quam inter intellectus virtutes non commemorat Aristoteles. Nec valet, si respondeas, posse obiectum scientiæ merito suæ contingentiae non esse, sed in sensu diuiso scientiæ, non vero composito, propterea, quod illa sit essentialiter alligata, vt si existat, ita se habeat eius obiectum, sicut per eam exprimitur: haud, inquam, hoc valet: nam si scientia est determinata, vt representet quod est in obiecto, ac proinde hoc variato, ipsam mutari, ac non esse opus est, cur è contrario obiectum scientiæ non possit esse necessarium, & essentialiter, aut saltem natura sua destinatum, vt sit re ipsa sicut per scientiam adstruitur.

Oppones tamen primo, scientiam esse de aqua, aëre, & ceteris elementis; item de homine, equo, leone, lapide, & aliis corporibus mixtis: vtraque autem esse necessitatis expertia, & contingentiae obnoxia, vt ipso sensu, & experientia dilucet. Respondet Arist. scientiam esse de prædictis rebus, non in singulari sumptis, sed in specie, species autem illarum haud corrumpi, vel interire, solaque indiuidua esse interitui, & corruptioni subiecta. Cæterum, & veritati, & Orthodoxæ fidei parum consonat, totas species haud posse à Deo non produci, productæve non posse destrui per potentiam eius, saltem absolutam: quod si sermo sit de potentia eius ordinaria, ac legibus naturæ adstricta, ita quidem species rerum esse incorruptibiles, & quodammodo necessarias, est satis exploratum: Quocirca Aristotelica solutio quamuis priori intellecta sensu sit improbabilis, at posteriori, suam habet verisimilitudinem, ac probabilitatem. Secundo responderi potest, obiectum potissimum scientiæ esse non terminos simplices, quippe quos magis apprehendendo simpliciter, aut sentiendo interius, exteriusve cognoscimus, quam perfecte affirmando scimus, sed potius connexiones rerum: At elementa, & mixta omnia sub lunæ cauo contenta, quamquam sint simpliciter, & incomplexè sumpta corruptioni obuia, secus tamen quoad eorum complexiones siue conuenientias, vt paulo supra ostensum.

Oppones secundo; diuinam scientiam esse non paucarum

pancarum rerum contingentium, & quæ nobis sunt obscura, à Deo luculenter, & clare, & quæ in se sunt incertæ, & fallibiles, ab illo infallibiliter, ac certo intelligi. Item actum quo ego intuituè cognosco Petrum, v. g. currere, quamvis eius cursus sit contingens, esse nihilominus certum, & evidentem: Ac denique actum fidei supernaturalis, quo credo verbum esse factum hominem, summa prædictionum esse certitudine: & tamen contingentia obnoxium esse, tum eius obiectum materiale, videlicet incarnationem Verbi quæ simpliciter potuit non esse, tum etiam obiectum formale, scilicet reuelationem diuinam, quæ etiam potuit non esse, aut si mysterium, quod reuelat non fuisset, aut si illud voluisset Deus nobis occulere.

6 Respondeo, sermonem in presenti non esse de certitudine, & euentia diuinæ scientiæ, sed de humanæ propriæ, non etiâ de intuitu nostra, sed de abstractiua, cuiusmodi est Metaph. v. g. Philosophia, Dialectica, Ethica, Geometria, Astrologia, &c. non demum de certitudine supernaturali diuinam æmulante quodammodo, eique innixa, sed de naturali quapropter parum, aut potius nihil obesse nostræ assertioni, quod sint contingentia, & non necessaria obiecta quædam actuum intellectus diuini, intuitionum nostrarum, ac fidei supernaturalis.

7 Quo tradita hæc doctrina sit numeris omnibus absoluta, illud breuiter discutiendum est, quousque sit necessaria connexio terminorum nostris passim scientiis aduersa, earumque materies? De ea per quam prædicata essentialia neuntur inuicem, non potest esse ambiguum, quin sit necessaria in ordine ad potentiam Dei absolutam: Haud enim Deus potest vllatenus mutare rerum essentias, aut facere, vt homo, v. g. absolute non sit animal rationale. Nec eius non sum, Heruæum quod lib. 1. q. 10. & alios quosdam in ea esse sententia, vt putent etiam naturaliter hominem posse non esse absolute animal rationale: ad id enim, inquit necessarium est vt homo existat: tam ergo naturaliter impediri potest præfata connexio, quam ne homo sit existens aut in rerum lucem à Deo productus: verum supra lib. 2. huius operis præf. 1. latè ostensum est, à nobis, essentia rerum esse necessarias, & æternas quatenus tales: at hominis essentia est esse absolute animal rationale: hoc ergo est necessarium, & ab existentia omni, & productione contingentia minime pendulum. Deinde res eodem redit; nam iuxta Heruæum, & sequaces, obiectum scientiæ, ac propositionis æternum verè haud est, hominem absolute, esse animal rationale, sed posse illud esse, vel certe, si quid sit homo, aut quandiu si homo esse: animal rationale: atqui has connexiones modales Deus ipse nequit vllatenus impedire.

8 Quod spectat connexionem proprietatum cum subiectis Capreolus in 1. dist. 3. quæst. 3. art. 2. ad 9. contra 1. conclusionem, Soncinas 8. metaph. quæst. 1. ad 4. Caietanus, & alij quidam Thomistæ similiter de ea disputant, atque de conuenientia prædicatorum essentialium, aiuntque, vt hanc, ita illam esse ineluctabilem, etiam potentia Dei, quem vocant absolutam: nec cum quantus est, quamque potens, vlla ratione efficere posse, vt anima, verbi gratia, existat sine suis potentiis, intellectu scilicet, & voluntate, licet à se realiter distinctis, aut vlla alia essentia sine proprietatibus suis, quatenus sunt tales. Verum præterquam quod hoc commentum nullo veri colore, nullo argumento probabili adstruant, facile refelli possunt ex Eucharistiæ mysterio hunc in modum: Maior est dependentia à priori, quam

à posteriori: At Deus supernaturaliter conseruat quantitatem, ac reliqua accidentia Eucharistica, sine panis substantia, à qua dependent à priori, quidni ergo à fortiori conseruare possit substantiam panis sine quantitate, & accidentibus reliquis, à quibus tantum à posteriori est dependens. Quæ autem panis, eadem est cuiusvis alterius essentia in ordine ad suas proprietates ratio.

9 Contrà vero Cordubensis lib. 3. quæstionarij q. 11. Okamus quod lib. 4. quæst. 37. Gabrielin. 4. dist. 1. q. 1. & alij nominales arbitrantur, connexionem essentia, ac proprietatum non tantum non esse essentialem, sed ne intrinsecam, & per se, sed potius omnino extrinsecam, ac Deo arbitriam. Possent enim inquirunt, Deus facere, vt proprietates naturalis aquæ non esset frigiditas, sed potius calor, & non hic, sed illa ignis: vtque nec essent hyeme ex natura rei pluuiæ, nec æstate torridi, flagrantisque soles: ac denique, vt.

Mollis apes studium inquant, nidosque columbe,

Coningium turtur, prædam lupus, arbuta capra.

Petrarcha

Necnon alia id genus, nimirum si non quem modo, sed alium rebus præstitisset ordinem, quando eas initio condidit.

10 Nihil tamen dici potest in verisimilius, nedicam inficitus. Missis autem aliis nationibus, quibus aduersus hos auctores vtuntur victoria in relectione de homicidio, & nostri Conimbricenses lib. 1. posteriorum cap. 7. quæst. 1. art. 3. ita eos ipse impugno. Vel potuit Deus facere, vt hominis non esset proprietates naturalis sentire, & discurre sed potius hinnire, seu rugire, vel non, si secundum, institutum habeo, ordoque ille naturalis subiecti ad has proprietates magis, quam ad illas, haud est omnino extrinsecus, & arbitrius, sed intrinsecus, & per se, si primum, certe Deo integrum fuit initio rerum essentia variare: siquidem definitio, & essentia hominis est, quod sit animal rationale, hoc est suapte natura sentitium, ac discursuum: si ergo naturalem ad hoc accidentia relationem ei potuit Deus adimere, sane & rationem hominis illi auferre, eumque deprimere in belluam irrationalem: Pari ratione sequeretur, equum, seu leonem, v. g. potuisse Deo id disponente esse naturaliter hominem. Consequens autem est, vel de aduersariorum sententia falsum, & absurdum. Quin etiam fiet, nisi fallor ex opposito dogmate, hominem modo esse simul equum, ac leonem, & hos hominem: vt enim aliquod suppositum sit homo, requiritur, vt in hoc rerum ordine à Deo præstituto possit discurre, ac simul sentire, vt cernere est in eo, qui semper fuit amens ac rationis, siquidem: satis ergo est, vt in alio atqui in alio iuxta aduersarios poterit equus, & leo discurre, & accommodare ad discurrendum sentire, idque naturaliter: modo ergo alteruter est homo: quo argumenti genere è conuerso colligi potest, hominem esse modo belluam irrationalem. Videant aduersarij an id de seipsis concedere velint.

11 Præterea secundo eos ita impugno. Vnio hypostatica cum verbo non est connaturalis humanitati Christi Domini, sed potius respectu eius supernaturalis, & miraculosa: atqui non est supra ordinem rerum à Deo nunc præfinitum, & constitutum, sed ei cōsentanea: vt ergo aliquid sit connaturale, haud satis est, Deum id præstituisse ab æterno, sed potius est prædicatum essentialia, ac prorsus intrinsecum: adeoque nequit Deus facere, vt aliqua proprietas sit, vel non sit connaturalis tali essentia. Argumetor tertio.

Non

Non potest Deus facere, vt calor, v.g. sit naturaliter composibilis cum frigore in intenso gradu: ergo neque, vt aqua sit connaturalis caliditas: consequentia est perspicua, si quid vspiam valet aequitas rationis: antecedens est vsque adeo manifestum, vt ne aduersarios id credam inficiaturos. Et quidē alioqui cogentur admittēre fieri posse, aut certē potuissē, vt homo sit naturaliter in duobus locis circūscriptiue, imo infinitis; vt materia prima duas habeat formas substantiales non subordinatas, v.g. humanā, & equinā, & quod plus est, ceteras omnes, quæ à Deo conditæ sunt, vel etiam potuere condi; & cum his sexcenta id genus portenta, quæ concedi ecquid aliud est, quam figmentorum omnium asylum aperiri.

12. Media ergo sententia Conimbricensium, Suarez, & nostrorum communiter authorum est, connexionem subiecti, & proprietatem strictè talium esse necessariam in ordine ad potentiam Dei ordinariam, & legibus naturæ adstrictam, non vero respectu potentiae eius extraordinariæ, & absolutæ: vel paulo aliter eam connexionem esse, partim intrinsecam, & essentialē, & partim extrinsecam, ac Deo arbitrariam: completitur enim duo, nimirum quod exigar essentia hanc proprietatem, & non aliam; aqua, v.g. frigiditatem, & quod ea actu illi, si semel existat, inest: quoad prius autem certum est, connexionē illā esse essentialē, cū exigentia innata more elicitæ, rei, cui conuenit haud accidat: quoad posterius vero non minus exploratū est, illā esse dependentem ab arbitrio creatoris, ei que subditam, cum possit miraculose non stare rerum, quas molitus est, inclinationibus innatis.

13. Porro id solum in hac opinione difficultatem ingerit, quo pacto possit esse scientia, aut certitudo, ac euidētia de connexionibus huiusmodi non omnino essentialibus: hoc enim ipso, quod tales non sint, sed quadamtenus mutabiles, videtur cadere posse, saltē diuinitus error, & falsitas in scientiam. Caietanum, Capreolū, & Sconcinatem supra citatos hæc difficultas nō vrget, nec ad eos vllatenus pertinet. Nominalibus maris, quam nobis negotium facessit, nec video, quid ab illis ei possit responderi. Conimbricenses, & alij nostræ sententiæ patroni dicunt, propositiones, in quibus absolute demonstrantur proprietates quarto modo de subiectis, haud esse in toto rigore scientificas, vtque tales sint, opus esse, vt moderationem hanc, iuxta cursum naturæ debitum, aliamve similem formaliter includant; ita autē sumptas adeo necessario esse veras, vt diuinitus non possit eis subesse falsum: quamuis enim possit Deus miraculose, facere, vt absolute non sint, v. g. in hyeme pluuia vllæ, vtve aqua sibi relicta, & procul ab omni contrario non sit frigida, vt octo, haud tamē, vt aliquid horum iuxta cursum naturæ debitum eueniat.

14. Verum ita valde angustii erunt scientiarum fines; pauca namque in eis sunt propositiones, quæ non sint absolutæ, pauca, quæ prædicta vtantur restrictione, vt eas cunctas animo lustranti constabit. Deinde ad scientiam, sin minus metaph. at saltem physicē certam, & euidētem non est necesse, vt ne diuinitus possit ei subesse falsum, sed satis, superque, est, vt nequeat naturaliter, iuxta dicta superius lib. 7. tract. 6. c. 4. ita autem sunt infallibiles propositiones, in quibus absolute affirmantur proprietates de subiectis suis: quidni ergo sint in toto rigore scientificæ. Atque hinc respondeo ad præcipuam difficultatem, de conuenientiis, & connexionibus non omnino essentialibus, sed ex parte variabilibus esse non posse certitudinem, & euidēciam metaphysicam, ac summam; at posse esse physicam, & aliquanto minorem, adeoque scientiam veram & rigorosam.

Aboluenda superest altera pars quæstionis in titulo capitis præfixæ. Quamobrem assero obiectum scientiæ, siue certitudinis, & euidētiæ nostræ esse debere perpetuum, ac æternum. suaderetur, ac perquam facile ex dictis. Nam obiectum principale, & completum scientiæ nostræ est conuenientia prædicatorum essentialium, aut connexio naturalis proprietatum cum subiectis suis alterutra autem est æterna. De priori haud potest esse dubium, quomodo enim fieri potest; vt quæ nunquam non esse potest etiam diuinitus, ea non sit semper; atque ita de illa sentiunt præter alios plerosque Patres Augustinus lib. 2. de libero arbitrio cap. 8. *Septem autem, & tria decem sunt, & non solum nunc, sed etiam semper: Neque vllō modo aliquando septem, & tria non fuerunt de cem, aut aliquando septem, & tria non erunt decem.* Necnon Anselmus dialog. de veritate c. 14. *non ideo est rectitudo in significatione, quia tunc incipit esse cum significatur esse, quod est, vel non esse, quod non est: sed, quia significatio tunc fit secundum rectitudinem, quæ semper est, nec ob hoc abest à significatione quia perit, cum non sicut debet, aut cum nulla sit significatio, sed quoniam tunc significatio deficit à non deficiente rectitudine.* De posteriori conuenientia, siue connexione magis ambigi potest. Haud enim apparet, æternum quid pluuias esse in hyeme, ardore in æstare, aquam esse actu frigidam, & ignem calidum. quin porius hæc omnia videntur cum tempore incipere, eoque mensurari.

15. Respondeo; hæc, & similia quoad exigentiam essentialē, quam paulo supra diximus in eis importari, esse æterna more ceterarum omnium denominationum essentialium, quamuis quoad actualem existentiam prædicatorum in subiectis temporaliter inchoent. Secundo etiam dici potest, ea esse æterna extrinsece, & in mente diuina, idque necessitate quadam naturali; cum tamen connexiones contingentes vt naturaliter possunt non esse in tempore, ita & ex natura rei, ac secluso omni miraculo potuerint æternæ non esse in intellectu creatoris.

CAPVT II.

An obiectum scientiæ habitualis esse debeat vniuersale.

17. Esse debere existimo: Atque ita etiam opinantur Aristoteles citato lib. 1. Poster. cap. 7. & omnes Peripatetici, tum antiqui, tum etiam recentiores: Necnon Plato, & eius sectatores: quorum non pauci ob id statuunt, ideas esse naturas vniuersales à parte rei, & in essendo, vt de iis sint scientiæ, quæ non possunt esse de rebus singularibus: Et, vt semel dicam, ita sentiunt concordē opinionē omnes Philosophi, cuiusvis sint sectæ, ac nationis. Porro haud omnes eodem modo probant institutum,

18. Aureolus apud Capreolum q. 1. prolog. art. 2. Basilis q. 5. art. 3. Greg. q. 1. art. 4. conclus. 1. Philop. & Themistius hanc eius sententiæ excusant rationem, obiectum scilicet scientiæ certæ, & euidētis esse connexiones necessarias, & perpetuas, singularia autem, & eorum prædicata haud connecti necessario, æternū; nihil mirum ergo esse, si non sit de eis scientia, ac proinde esse debeat de vniuersalibus solis. Contra tamen sic arguo: haud magis essentialē est homini, quod sit animal rationale, quam Petro v. g. imò id vtrique ex æquo essentialiter conuenit, iuxta vulgare effatum dici de omni, cuius sensus est, quod